

Innst. O. nr. 54

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 17 (2004-2005)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Proposisjonen inneholder forslag til en ny lov om europeiske selskaper. Det europeiske selskap vil være en ny selskapsform i norsk rett. Et viktig kjennetegn ved selskapsformen er at selskapet kan flytte hovedsetet til en annen EØS-stat uten å måtte gå veien om oppløsning og nystiftelse i den nye staten.

Lovforslaget gjennomfører rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 av 8. oktober 2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE) i norsk rett. Forordningen ble bindende for Norge ved EØS-komiteens beslutning 25. juni 2002 (nr. 93/2002) om å innlemme den i EØS-avtalen.

1.2 Bakgrunnen for lovforslaget

SE-forordningen inneholder regler for en ny selskapsform, europeisk selskap, forkortet SE. Formålet er å legge til rette for at et selskap skal kunne flytte sitt hovedkontor eller omorganiseres uten at det må oppløses og nystiftes fordi flyttingen eller omorganiseringen vil innebære at en nasjonal grense innen EØS overskrides.

Forordningen innebærer at et europeisk selskap som er registrert og har hovedkontor i Norge, som et utgangspunkt skal følge allmennaksjelovens regler om allmennaksjeselskaper.

Forordningen suppleres av rådsdirektiv (EF) nr. 86/2001 av 8. oktober 2001 om utfylling av vedtek-

tene for det europeiske selskap med hensyn til arbeidstakernes innflytelse (SE-direktivet). Direktivet er tenkt gjennomført i norsk rett ved en forskrift om arbeidstakernes innflytelse i europeiske selskaper. Forskriften skal etter forslaget gis med hjemmel i SE-loven og settes i kraft samtidig.

1.3 Generelt om SE-loven

1.3.1 Gjennomføring i norsk rett - egen lov om europeiske selskaper

I høringsnotatet foreslo departementet å gjennomføre forordningen i form av en egen lov om europeiske selskaper, og departementet opprettholder dette forslaget. Når det gjelder det lovtekniske valget mellom en henvisningsteknikk og den teknikk å skrive de aktuelle bestemmelsene om allmennaksjeselskaper inn i SE-loven, mener Justisdepartementet at en henvisningsteknikk er å foretrekke.

Det er likevel på det rene at vekselvirkningen mellom forordningen, SE-loven, allmennaksjeloven og eventuell annen norsk lovgivning gjør lovstoffet vanskelig tilgjengelig. Departementet antar at tolkingen langt på vei vil være uproblematisk, men er enig i at det med en slik spesiell lovteknikk kan oppstå behov for presiserende regler som avklarer enkeltspørsmål om forholdet mellom regelsettene. Departementet foreslår derfor en forskriftshjemmel som gir adgang til å fastsette slike regler.

1.3.2 Forholdet til annen lovgivning

I høringsnotatet foreslo departementet å lovfeste en generell regel om at eksisterende lovgivning som gjelder for allmennaksjeselskaper, skal gjelde tilsvarende for SE-selskaper. I lovforslaget er det tatt inn en regel om forholdet til annen lovgivning i tråd med dette forslaget. Departementet foreslår som følge av Kredittilsynets høringsuttalelse en presisering der det

går klart frem at et krav i særlovgivningen til selskapsform, hvor allmennaksjeselskapsformen er omfattet, ikke skal være til hinder for at selskapsformen europeisk selskap velges i stedet.

1.3.3 Forholdet mellom de ulike rettskildene

Forordningen er den øverste rettskilden for SE-selskaper. Dernest kommer selskapsvedtekter gitt i medhold av forordningen. For så vidt gjelder forhold som ikke er regulert i forordningen, skal SE-selskaper følge nasjonale regler som gjennomfører SE-forordningen. Ellers gjelder norske regler om allmennaksjeselskaper, og endelig selskapets vedtekter fastsatt i henhold til nasjonale regler.

Artikkel 9 nr. 3 bestemmer at dersom arten av den virksomhet som drives av et SE-selskap er regulert av særbestemmelser i nasjonal lovgivning, får denne lovgivningen fullt ut anvendelse på SE-selskapet. I høringsnotatet antok departementet at artikkel 9 nr. 3 skal forstås slik at særlovgivningen ved motstrid kan få forrang fremfor de mer generelle bestemmelsene i forordningen.

Regler om bedriftsdemokrati skal for SE-selskaper være uttømmende regulert i SE-direktivet om arbeidstakernes innflytelse. Departementet forstår dette slik at nasjonale regler om de ansattes innflytelse i ledelsesorganer i foretak etter finanslovgivningen ikke skal gjelde, - på samme måte som reglene om bedriftsdemokrati i allmennaksjeloven også settes til side av reglene i det nevnte direktivet.

1.4 Stiftelse av et europeisk selskap

SE-forordningen regulerer uttømmende på hvilke måter et SE-selskap kan stiftes. I utgangspunktet er det bare selskaper mv. som hører hjemme i EØS, som kan delta i stiftelsen av et SE-selskap. Forordningen åpner imidlertid for at hver enkelt medlemsstat også kan gi slik rett til selskaper som ikke har hovedkontor i EØS.

Departementet foreslår at selskaper som har hovedkontor i en stat utenfor EØS-området, også skal ha adgang til å delta i stiftelsen av et norsk SE-selskap. Allmennaksjeloven kjenner ingen tilsvarende begrensning og en ser derfor ikke grunn til å ha en annen regel for SE-selskaper.

1.4.1 Stiftelse ved fusjon

I høringsnotatet ble det redegjort for forordningens regler om stiftelse av SE-selskap ved fusjon og forholdet til norsk rett. Under henvisning til at det i dag ikke er noen generell innsigelsesadgang ved fusjoner mellom allmennaksjeselskaper, ble det antatt at det heller ikke var behov for en inngrepshjemmel for å hindre stiftelse av et SE-selskap ved fusjon.

Departementet foreslo at Foretaksregisteret skulle være kompetent myndighet til å utføre de oppgaver som følger av forordningens artikkel 25 og 26.

Finansdepartementet og Norges Bank støtter departementets forståelse av SE-forordningen slik at for SE-selskaper som driver virksomhet etter finanslovgivningen, må deltakelsen i en fusjon godkjennes på linje med det som gjelder for slike foretak generelt. Kredittilsynet er enig i det som er anført i høringsnotatet om at den gjeldende reguleringen i spesiallovgivningen vil være tilstrekkelig til å kunne gripe inn for å ivareta offentlighetens interesser.

Departementets forslag om stiftelse ved fusjon er i samsvar med forslaget i høringsnotatet, likevel slik at det nå er tydeliggjort at også regler om fusjon i særlovgivningen kommer tilsvarende til anvendelse.

Departementet foreslår i tråd med høringsnotatet at det ikke tas inn noen generell regel om innsigelsesadgang. De inngrepshjemler som ellers gjelder ved fusjon, vil også komme til anvendelse ved stiftelse av et SE-selskap ved fusjon.

Når det gjelder forholdet mellom Kredittilsynets kompetanse og Finansdepartementets kompetanse, vil departementet bemerke at Foretaksregisterets oppgave er å kontrollere de selskapsrettslige sidene for henholdsvis de deltakende selskapene og det nystiftede selskapet. Hvis fusjonen krever godkjenning av en annen offentlig myndighet, virker det naturlig å legge til grunn at slik godkjenning må foreligge før Foretaksregisteret kan utstede attest etter vedkommende bestemmelse.

1.5 Stiftelse av et SE-holdingselskap

Det synes ikke å være behov for særskilte regler om denne stiftelsesformen i SE-loven.

1.6 Stiftelse av et SE-datterselskap

Denne stiftelsesformen foranlediger etter departementets syn ikke noen særskilte regler i SE-loven.

1.7 Omdanning av et allmennaksjeselskap til SE-selskap

I høringsnotatet ble denne stiftelsesformen og forholdet til norsk rett bl.a. beskrevet slik:

"Allmennaksjeloven kapittel 15 har særskilte regler om omdanning, men bare om omdanning fra allmennaksjeselskap til aksjeselskap. Departementet foreslår en regel om at disse reglene skal supplere forordningens regler så langt de passer.

I artikkel 37 nr. 8 åpnes det for at en medlemsstat kan sette som vilkår for omdanning at 'det organ i selskapet som skal omdannes der arbeidstakernes innflytelse er organisert, med kvalifisert flertall eller enstemmighet har gitt sin tilslutning'. En slik vetorett for enkeltmedlemmer eller en minoritet av styret eller bedriftsforsamlingen er ukjent etter allmennaksjelo-

ven... Departementet foreslår etter dette at man ikke benytter adgangen etter artikkel 37 nr. 8."

Næringslivets Hovedorganisasjon er enig i at adgangen i artikkel 37 nr. 8 til å gi særskilte nasjonale regler, ikke bør utnyttes. Finansforbundet mener derimot at denne adgangen bør utnyttes.

Departementet fremmer et forslag i overensstemmelse med det som ble lagt fram i høringsnotatet. En har forståelse for Finansforbundets merknad. Det er andre regler som gjelder for arbeidstakernes innflytelse i et SE-selskap enn i et allmennaksjeselskap. Ved omdanning skal likevel de samme reglene gjelde, jf. følgende sitat fra Arbeids- og administrasjonsdepartementets høringsbrev 3. juni 2004:

"Direktivet gir anvisning på en metode som skal anvendes slik at den rett til representasjon arbeidstakerne hadde i det eller de selskaper de kom fra, videreføres i SE-selskapet. Det er et grunnleggende prinsipp at arbeidstakernes rettigheter ikke skal reduseres ved opprettelsen av SE-selskapet..."

Når det gjelder uttalelsen fra Kredittilsynet om tillatelse til å kunne gjennomføre en omdanning, vil departementet bemerke at SE-forordningen uttømmende regulerer adgangen til å gi særskilte regler for SE-selskaper. Dersom det skulle vise seg å være behov for å kreve konsesjon i forbindelse med omdanning til et finansielt SE-selskap, må det heller gjøres i sektorlovgivningen og med virkning også for omdanning til allmennaksjeselskap.

1.8 Registrering og flytting av et europeisk selskap

1.8.1 Norske SE-selskaper

Et SE-selskap skal ha forretningskontor i samme stat som hovedkontoret. Er dette i Norge, skal selskapet regnes som norsk og være registrert i Foretaksregisteret på samme måte som allmennaksjeselskaper.

Forordningen gir den enkelte medlemsstaten anledning til å lovfeste også et krav om at hovedkontoret og forretningsstedet skal være på samme sted i medlemsstaten. I høringsnotatet foreslo departementet at det ikke skulle gjelde et slikt krav for SE-selskaper.

SE-forordningen pålegger en medlemsstat å foreta inngrep ved manglende overholdelse av kravet til at forretningskontor og hovedkontor skal ligge i samme stat. Fra høringsnotatet siteres bl.a:

"Etter artikkel 64 nr. 1 skal en medlemsstat treffe de nødvendige tiltak for å pålegge et SE-selskap å bringe forholdene i samsvar med kravet i artikkel 7. Manglende overholdelse skal lede til at selskapet blir avvirket..."

Oppløsning og avvikling av allmennaksjeselskaper kan ved kjennelse besluttes av tingretten... Departementet er av den oppfatning at en tilsvarende

fremgangsmåte overfor et SE-selskap som unnlater å overholde kravet i forordningen artikkel 7, vil være en tilfredsstillende oppfyllelse av kravet i artikkel 64 nr. 1 og 2. Denne løsningen forutsetter at allmennaksjeloven §§ 16-15 til 16-18 gis tilsvarende anvendelse for et SE-selskap som unnlater å etterkomme et varsel fra Foretaksregisteret om at kravene i forordningen artikkel 7 ikke er oppfylt. Det må dessuten lovfestes at et kjøremål over en slik kjennelse skal ha oppsettende virkning... For at Foretaksregisteret skal kunne utføre sine oppgaver etter den foreslåtte § 7 i loven, antar departementet at det kan være behov for en regel om at opplysninger om selskapets hovedkontor også skal registreres i Foretaksregisteret..."

Departementet legger ellers til grunn at aksjer i SE-selskaper skal behandles på samme måte som aksjer i allmennaksjeselskaper. At reglene om avvikling av finansinstitusjoner mv. vil gjelde for SE-selskaper som driver virksomhet etter den aktuelle særlovgivningen, følger også av den nevnte bestemmelsen i lovforslaget.

1.8.2 Registrering og kunngjøring av et SE-selskap

Et norsk SE-selskap skal registreres, og departementet foreslår at registreringen skal kunngjøres etter reglene i foretaksregisterloven - på lik linje med norske allmennaksjeselskaper.

1.8.3 Flytting av et SE-selskap

1.8.3.1 GENERELT

Et SE-selskap som flytter hit, blir et norsk SE-selskap og skal følge norsk rett. Justisdepartementet foreslår at Foretaksregisteret skal være kompetent myndighet til å utstede attest som "bekrefter fullføringen av alt arbeid med dokumenter og formaliteter før flytting."

SE-forordningen åpner for at en stat kan gi særskilte regler til vern av mindretallsaksjeeiere, kreditorer og offentlige interesser dersom SE-selskapet flytter. Flytteadgangen etter forordningen bygger på et kontinuitetsprinsipp som innebærer at det nye selskapet ses som en fortsettelse av det gamle selskapet, tilsvarende allmennaksjelovens regler om fusjon og fisjon. I høringsnotatet fant departementet det derfor naturlig å ta utgangspunkt i reglene om fusjon ved vurderingen av om disse gruppene burde gis et særskilt vern hvis SE-selskapet flytter.

1.8.3.2 SÆRSKILTE REGLER TIL VERN AV MINDRETALLSAKSJEEIERE

Departementet har under en viss tvil ikke tatt inn i lovforslaget særskilte regler om beskyttelse av mindretallsaksjeeiere hvis SE-selskapet flytter. Slike regler kan komme i strid med hovedformålet i forordningen, som er å legge til rette for at selskaper kan flytte på tvers av landegrensene uten hinder av regler

i nasjonal lovgivning. Det virker også uklart hvor langt man kan gå i å gi regler i nasjonal lovgivning som effektivt beskytter mindretallsaksjeeiere ved flytting av selskapet. Når det gjelder forslaget om at SE-selskapet skal ha plikt til å fortsette å informere på språket som selskapet opprinnelig brukte, vil departementet vise til at forordningen neppe gir adgang til å stille et slikt generelt krav. Ut fra dette foreslår ikke departementet noen regel om informasjon på norsk språk etter at SE-selskapet har flyttet sitt hovedsete til en annen stat.

1.8.3.3 SÆRSKILTE REGLER TIL VERN AV KREDITORER

Behovet for særskilte regler til vern av kreditorene ble bl.a. omtalt slik i høringsnotatet:

"Kreditorenes krav vil bestå uavhengig av om selskapets forretningskontor flyttes til en annen medlemsstat. Den nye jurisdiksjonen kan likevel ha et dårligere kreditorvern enn det som gjelder etter norsk rett..."

For å beskytte kreditorer i en slik situasjon foreslår departementet at allmennaksjeloven §§ 13-14 til 13-17 gis tilsvarende anvendelse ved flytting av et SE-selskap... Det vil i praksis bety at når beslutningen om flytting er truffet, skal beslutningen meldes til Foretaksregisteret... Foretaksregisteret skal varsle kreditorene... Når fristen for innsigelser er utløpt, og forholdet til kreditorene er avklart, skal selskapet gi melding til Foretaksregisteret...

De nevnte bestemmelsene i allmennaksjeloven vil gjelde alle fordringer som er oppstått før kunngjøringen... Fra det tidspunktet flytting er besluttet foreslår departementet også en bestemmelse som pålegger et SE-selskap å føye «under flytting» til sitt firma på brev, kunngjøringer og andre dokumenter..."

Departementets lovforslag viderefører de reglene som ble foreslått i høringsnotatet. Når det gjelder forslaget om at selskapet i sin herunder korrespondanse skal opplyse om at det har vedtatt å flytte, foreslår departementet at man skal bruke betegnelsen "under flytting". Den er knapp, men oppfyller den tiltenkte varslingsfunksjonen.

Når det gjelder sikkerhet for kundens krav mot banker og forsikringselskaper, er departementet enig i at det kan være behov for en ytterligere beskyttelse av bankkunder og forsikringskunder. Etter samråd med Finansdepartementet foreslår departementet for det første at de aktuelle bestemmelsene i finanslovgivningen om at Kongen må godkjenne vedtak om at et selskap skal oppløses eller sluttes sammen med eller overdras til et annet selskap mv., utvides til også å gjelde flytting. Ved vedtak om flytting av et SE-selskap som innebærer endringer av betydning for beskyttelsen av kundene i forhold til det som gjelder etter norsk rett, må selskapet etter dette godtgjøre at kundene er informert om sin oppsigelsesrett og gitt en rimelig frist for å si opp avtalen.

Kongens myndighet til å nekte godkjenning etter de nevnte bestemmelsene må ligge innenfor de rammer som følger av SE-forordningen.

1.8.3.4 SÆRSKILTE REGLER TIL VERN AV SAMFUNNSINTERESSER

SE-forordningen artikkel 8 nr. 14 åpner for at medlemsstatene kan lovfeste at "flytting av et forretningskontor som vil føre til endring i lovgivningen som får anvendelse, ikke [skal] tre i kraft dersom vedkommende myndighet i denne medlemsstaten har innsigelser mot flyttingen innen tomånedersfristen nevnt i nr. 6. Slike innsigelser kan bare være basert på offentlighetens interesse".

Adgangen til å gi regler om innsigelsesadgang for europeiske økonomiske foretaksgrupper ble ikke benyttet i høringsnotatet. I begrunnelsen ble det bl.a. vist til at nasjonal lovgivning uansett flytting av sete fortsatt vil regulere selve virksomheten. Innsigelsesrett i tillegg var det følgelig ikke behov for.

Om behovet for slike regler for SE-selskaper het det i høringsnotatet at:

"Heller ikke ved flytting av SE-selskaper mener departementet at det er behov for en slik generell innsigelsesrett. I tillegg til den vurdering som ble foretatt i relasjon til europeiske økonomiske foretaksgrupper, legger departementet vekt på at det ikke er noen slik innsigelsesadgang i dag overfor allmennaksjeselskaper i sammenlignbare situasjoner, dvs. ved fusjon, fisjon eller oppløsning og avvikling.

Departementet foreslår imidlertid en innsigelsesadgang der sektorlovgivningen inneholder en slik ordning i dag. Finansielle foretak er gjennomgående underlagt særskilte begrensninger ved fusjon, avvikling og nystarting."

Departementets forslag til regler om flytting viderefører innholdsmessig det som ble foreslått i høringsnotatet. Når det gjelder forholdet mellom inngrepshjemplene etter finanslovgivningen og forordningen, viser departementet til lovforslaget § 2 første ledd som innebærer at regler som gjelder for SE-selskaper, må anvendes innenfor de rammer SE-forordningen setter.

Når det gjelder problemstillingene som Landsorganisasjonen i Norge omtaler, vil departementet bemerke at disse ikke gjør seg spesielt gjeldende bare for SE-selskaper. Også i dag vil selskaper etablert i andre EØS-stater kunne drive virksomheter i Norge innenfor de rammer gjeldende rett setter. En særskilt adgang til å gripe inn bare overfor SE-selskaper ville dermed kunne være uforenlig med SE-forordningen artikkel 10 som slår fast prinsippet om likebehandling. Problemstillinger knyttet til utenlandsk eierskap må på denne bakgrunn heller finne sin løsning innenfor den aktuelle sektorlovgivningen.

1.9 Organisering av et europeisk selskap

1.9.1 Innledning

I likhet med allmennaksjeselskaper er generalforsamlingen det øverste organet i et SE-selskap. Når det gjelder organiseringen av selskapets ledelse, kan et SE-selskap velge om det skal ha ett ledelsesorgan (ett-nivåsystemet), eller ett ledelsesorgan og ett kontrollorgan (to-nivåsystemet). Allmennaksjeselskaper har ikke en slik valgrett.

1.9.2 To-nivåsystemet

SE-forordningen åpner for at et SE-selskap skal kunne organiseres etter et to-nivåsystem. I høringsnotatet ble det redegjort slik for forordningens regler om denne organisasjonsformen samt forholdet til norsk rett:

"Forordningen har nærmere regler om to-nivåsystemet i artikkel 39 til 42... Reglene er likevel forholdsvis knappe, og i flere av bestemmelsene er det åpnet for at det kan fastsettes særskilte regler i nasjonal rett. Dessuten følger det av artikkel 39 nr. 5 at dersom det ikke finnes bestemmelser om et to-nivåsystem etter medlemsstatens lovgivning for allmennaksjeselskaper, kan staten vedta hensiktsmessige tiltak angående SE-selskaper. Departementet mener det kan være behov for utfyllende regler i forhold til forordningen, og foreslår at adgangen etter artikkel 39 nr. 5 benyttes til å gi slike regler.

Forordningens regler om ledelsesorganet har størst likhetstrekk med allmennaksjelovens regler om styret, mens kontrollorganet har størst likhetstrekk med bedriftsforsamlingen. Departementet antar at allmennaksjelovens regler om disse organene gir en hensiktsmessig regulering av ledelsesorganet og kontrollorganet... Det vil imidlertid ikke bare være allmennaksjeloven kapittel 6 som supplerer forordningen når det gjelder ledelsesorganene, men også andre bestemmelser i allmennaksjeloven som har anvendelse på SE-selskapet, og som gir styret eller bedriftsforsamlingen eller medlemmene av disse organene kompetanse, rettigheter eller plikter."

SE-forordningen åpner i enkelte bestemmelser for nærmere regler i nasjonal lovgivning om organisering etter to-nivåsystemet. Hvorvidt adgangen skulle benyttes, ble vurdert slik i høringsnotatet:

"... Det følger at en medlemsstat kan fastsette at en administrerende direktør eller flere administrerende direktører skal ha ansvar for den daglige ledelsen på samme vilkår som for allmennaksjeselskaper. Allmennaksjeloven krever som nevnt at et selskap skal ha en daglig leder (administrerende direktør), og departementet foreslår at dette også skal gjelde for SE-selskapet...

Artikkel 39 bestemmer at medlemmene av ledelsesorganet skal oppnevnes og avsettes av kontrollorganet. En medlemsstat kan likevel kreve eller tillate at kompetansen til å oppnevne og avsette medlemmer til ledelsesorganet skal legges til generalforsamlingen. Etter allmennaksjeloven hører det under bedriftsforsamlingen å velge medlemmer til styret, og

departementet kan ikke se behov for å fastsette andre regler om dette for SE-selskapet.

Artikkel 39 bestemmer at ingen på samme tid kan være medlem av både ledelsesorganet og kontrollorganet. En slik regel følger også av allmennaksjeloven. Etter forordningens bestemmelse - som her vil gå foran allmennaksjeloven - kan et medlem av kontrollorganet ved forfall likevel ivareta vervet som medlem av ledelsesorganet... Formålet bak bestemmelsen om at ingen samtidig kan være medlem av ledelsesorganet og kontrollorganet, taler etter departementets oppfatning for at adgangen til å fastsette en tidsbegrensning benyttes. I Sverige er det foreslått en grense på to måneder. I mangel av andre holdepunkter i norsk rett foreslås en tilsvarende frist her...

Det følger av artikkel 40 at det er generalforsamlingen som skal velge medlemmene til kontrollorganet ("bedriftsforsamlingen"). Allmennaksjeloven § 6-35 tredje og fjerde ledd innebærer for allmennaksjeselskaper at også de ansatte skal velge medlemmer til bedriftsforsamlingen. For SE-selskaper vil spørsmålet om de ansattes medbestemmelserrett være regulert av forskriften... som gjennomfører rådsdirektiv 2001/86/EF... For å unngå tvil om forholdet mellom forordningen og allmennaksjeloven er det foreslått en bestemmelse som slår dette fast...

Et SE-selskap som er organisert etter to-nivåsystemet, vil etter lovutkastet ha en slags "bedriftsforsamling", men ikke i den forstand at bedriftsforsamlingen nødvendigvis tjener som et organ for de ansattes medinnflytelse... Selv om kontrollorganet etter lovutkastet skal følge allmennaksjelovens alminnelige regler om bedriftsforsamlingen, er det dermed ikke sammenlignbart med en bedriftsforsamling etter allmennaksjeloven. Når det gjelder ledelsesorganet, foreslår departementet at det alminnelige kravet til allmennaksjeselskaper om minst tre styremedlemmer... skal gjelde... Når det gjelder kontrollorganet, foreslås... en regel om minst fem medlemmer. Siden de ansatte ikke uten videre skal velge medlemmer til kontrollorganet, antar departementet at det ikke er behov for å stille krav om et så høyt antall medlemmer som det som gjelder for bedriftsforsamlingen i allmennaksjeselskaper.

Det følger av forordningen artikkel 41 at kontrollorganet kan kreve at "ledelsesorganet gir informasjon av enhver art som det trenger for å føre tilsyn i samsvar med artikkel 40 nr. 1"... Etter allmennaksjeloven kan hvert av medlemmene og observatørene på møte i bedriftsforsamlingen kreve opplysninger om selskapets drift i den utstrekning de finner det nødvendig. Departementet mener at det samme bør gjelde for SE-selskaper..."

Ved anvendelsen av forordningens regler om kontrollorganet på selskaper som driver virksomhet etter finanslovgivningen, oppstår spørsmålet om forholdet mellom forordningens regler og finanslovgivningens regler om dette. Dette ble drøftet slik i høringsnotatet:

"Forordningen artikkel 9 nr. 3 bestemmer at dersom arten av den virksomhet som utøves av et SE-selskap "er regulert av særbestemmelser i nasjonal lovgivning, får denne lovgivningen fullt ut anvendelse på SE-selskapet". Bestemmelsen er uklar..., men sikter antakelig i hvert fall til konsesjonsbestemmel-

ser, kapitalkrav og andre regler om virksomhetsutøvelsen, mens det virker mer tvilsomt om den også innebærer at særlovgivningens regler om organisering skal gjelde for et SE-selskap som driver virksomhet som omfattes av vedkommende lov. På grunn av bestemmelsens generelle utforming legger departementet til grunn at dette er tilfellet, men det skal erkjennes at spørsmålet er usikkert."

Som i høringsnotatet foreslår departementet at kontrollorganet som utgangspunkt skal følge reglene i allmennaksjeloven om bedriftsforsamlingen. Departementet slutter seg ikke til det som anføres av Næringslivets Hovedorganisasjon om at bedriftsforsamlingens funksjon og oppgaver i stor grad avviker fra kontrollorganet etter forordningen. Reglene om at bedriftsforsamlingens medlemmer delvis skal velges av og blant de ansatte, er imidlertid ikke ment å gjelde for SE-selskaper ved den uttrykkelige bestemmelsen i lovforslaget § 9. For øvrig mener departementet at allmennaksjelovens regler om bedriftsforsamlingen passer godt i forhold til kontrollorganet.

Departementet foreslår at valget av medlemmer til kontrollkomiteen følger SE-forordningens deklarasjonsregel. I norsk rett har vi ingen tradisjon for organisering av selskaper etter denne modellen, og departementet finner det mest hensiktsmessig å legge til grunn den løsningen som ellers følger av forordningen.

Departementet er videre blitt stående ved en tolkning av SE-forordningen som gir særlovgivningens regler om organisering av foretak etter finanslovgivningen forrang fremfor forordningens generelle regler om dette. Departementet antar derimot at reglene om ansattes innflytelse i disse lovene - som i allmennaksjeloven - ikke skal gjelde. Det vises til SE-forordningen, som foreskriver at dette reguleres av bestemmelser i SE-direktivet. En slik forståelse av forordningen - at finanslovgivningens regler om selskapsorganene går foran forordningen, samtidig som at arbeidstakernes innflytelse fullt ut reguleres av direktivet - krever enkelte tilpasninger og avklaringer av finanslovgivningens regler om selskapsorganene når disse skal få anvendelse på SE-selskaper. Departementet foreslår en hjemmel for Kongen til å avklare disse spørsmålene nærmere i en forskrift.

1.9.3 Ett-nivåsystemet

Ett-nivåsystemet ligger nær den organisasjonsmodellen som følger av allmennaksjeloven i selskaper der det ikke skal være bedriftsforsamling. SE-forordningen begrenser medlemsstatenes adgang til å gi nasjonale regler om modellen som avviker fra de reglene som allerede gjelder etter nasjonal rett for allmennaksjeselskaper. Enkelte tilpasninger åpner likevel forordningen for. Fra høringsnotatet siteres:

"...I likhet med det som er foreslått for to-nivåsystemet, foreslår departementet at forordningens regler suppleres med allmennaksjelovens regler om selskapets ledelse... Reglene blir da de samme som for allmennaksjeselskaper uten bedriftsforsamling.

Etter artikkel 43 kan medlemsstatene fastsette at SE-selskapet skal ha en administrerende direktør på samme vilkår som det som gjelder for allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår en regel om dette, i likhet med det som gjelder for allmennaksjeselskaper etter allmennaksjeloven...

Det følger av forordningen... at en medlemsstat kan fastsette krav til antall medlemmer i administrasjonsorganet. Departementet foreslår samme krav som det som gjelder for allmennaksjeselskaper etter allmennaksjeloven..., det vil si minst tre medlemmer.

Artikkel 43 bestemmer at medlemmene av administrasjonsorganet skal oppnevnes av generalforsamlingen. Departementet foreslår... en regel om at medlemmene velges av generalforsamlingen... Reglene i allmennaksjeloven § 6-4 om de ansattes rett til å velge styremedlemmer vil dermed ikke gjelde for europeiske selskaper."

Departementet fremmer et forslag i overensstemmelse med det som ble foreslått i høringsnotatet.

1.9.4 Andre regler om selskapets organisering

1.9.4.1 GENERALFORSAMLINGEN

SE-forordningen inneholder nærmere regler om generalforsamlingen. Departementet la i høringsnotatet til grunn at disse bestemmelsene utfylles av reglene i allmennaksjeloven. I den grad det skulle oppstå motstrid, går reglene i forordningen foran. Forordningen åpner på enkelte punkter for særskilte regler i nasjonal lovgivning. Hvorvidt denne adgangen skulle utnyttes, ble vurdert slik i høringsnotatet:

"Artikkel 54 har regler om hvor ofte det skal holdes generalforsamling. Departementet ser ikke grunn til å benytte adgangen... til å fastsette særskilte regler for nystiftede SE-selskaper. Reglene bør være de samme som for allmennaksjeselskaper.

Det følger av artikkel 54 at det når som helst kan innkalles til generalforsamling av ledelsesorganet, administrasjonsorganet, kontrollorganet eller et annet organ i samsvar med nasjonal lovgivning for allmennaksjeselskaper. Forordningen synes ikke å skille mellom kompetanse til å beslutte at det skal holdes ekstraordinær generalforsamling, og innkallingskompetanse, slik allmennaksjeloven gjør. Forordningens regel går foran allmennaksjeloven, og innebærer at kontrollorganet ("bedriftsforsamlingen") i motsetning til det som gjelder etter allmennaksjeloven, kan foreta innkalling til generalforsamling.

Artikkel 54 innebærer også at det skal utpekes en nasjonal myndighet som skal kunne innkalle til generalforsamling. I likhet med det som gjelder etter allmennaksjeloven, foreslår departementet at myndigheten legges til skifteretten (tingretten).

Etter artikkel 55 skal medlemsstaten utpeke en myndighet til å innkalle til generalforsamling dersom det ikke er holdt generalforsamling i rett tid. I likhet med det som gjelder etter allmennaksjeloven, fore-

slår departementet at myndigheten legges til tingretten.

I artikkel 56 har forordningen regler om aksjeeiernes rett til å kreve saker behandlet på generalforsamlingen... Departementet foreslår at allmennaksjeloven § 5-11 får anvendelse. Dette innebærer at enhver aksjeeier har rett til å kreve å få behandlet saker på generalforsamlingen.

Vedtektsendringer skal etter artikkel 59 treffes med flertall "som ikke kan være mindre enn to tredeler av de avgitte stemmene, med mindre lovgivningen for allmennaksjeselskaper i medlemsstaten der et SE-selskaps forretningskontor ligger, krever eller tillater et større flertall". Departementet forstår bestemmelsen slik at flertallskravene i allmennaksjeloven §§ 5-18 flg. gjelder i stedet for det kravet forordningens regel fastsetter, siden disse er strengere, og at strengere flertallskrav enn forordningens kan fastsettes i vedtektene..."

Departementet fremmer et forslag om generalforsamlingen i tråd med det som ble foreslått i høringsnotatet. Departementet legger ellers til grunn at offentlige organers kompetanse, for eksempel etter banksikringsloven, skal gjelde for norske SE-selskaper på linje med allmennaksjeselskaper.

1.9.4.2 ARBEIDSTAKERNES INNFLYTELSE

I SE-selskaper skal arbeidstakernes innflytelse være regulert av bestemmelser i rådsdirektiv (EF) nr. 86/2001 av 8. oktober 2001 om utfylling av vedtektene for det europeiske selskap med hensyn til arbeidstakernes innflytelse (SE-direktivet). Dette direktivet skal settes i kraft samtidig med forordningen.

SE-direktivet går i korthet ut på at det skal opprettes et forhandlingsutvalg bestående av arbeidstakere. Utvalget skal forhandle med SE-selskapet om arbeidstakernes innflytelse. Videre gis arbeidstakerne rett til informasjon og drøfting i viktige spørsmål som berører dem i forbindelse med driften av SE-selskapet.

Daværende Arbeids- og administrasjonsdepartementet sendte 3. juni 2004 ut et høringsbrev om saken. I høringsbrevet ble det foreslått å gjennomføre direktivet i norsk rett ved forskrift. Om direktivets forhold til eksisterende regler i norsk rett om arbeidstakernes innflytelse i selskaper, siteres følgende:

"På bakgrunn av dette legger departementet til grunn at SE-direktivet er et totalharmoniseringsdirektiv, noe som innebærer at det ikke kan lages strengere nasjonale regler enn det som følger av direktivet. Det kan for eksempel ikke innføres regler i Norge om at arbeidstakernes representasjon i de styrende organer skal være på norsk nivå.

Når dette er sagt er det ikke noe i veien for at partene selv avtaler bedre ordninger for medbestemmelse enn det som gjaldt i de deltagende selskapene..."

Videre uttales det om direktivets formål:

"Når et SE-selskap etableres vil arbeidstakerne ikke lenger være omfattet av de nasjonale bestemmelsene om representasjon i styrende organer. Videre vil de nasjonale reglene for informasjon og drøfting ikke være tilpasset internasjonale forhold. Formålet med direktivet er derfor å ivareta arbeidstakernes rettigheter på disse områdene..."

De regler om arbeidstakernes innflytelse som gjelder når SE-selskapet opprettes, skal imidlertid videreføres i den forstand at direktivet krever at avtalen om arbeidstakernes innflytelse skal være minst like god som de ordninger arbeidstakerne hadde i de selskapene de kommer fra. Dette er omtalt slik:

"Direktivet gir anvisning på en metode som skal anvendes slik at den rett til representasjon arbeidstakerne hadde i det eller de selskaper de kom fra, videreføres i SE-selskapet. Det er et grunnleggende prinsipp at arbeidstakernes rettigheter ikke skal reduseres ved opprettelsen av SE-selskapet... Hovedregelen er at den beste ordningen for representasjon som alle eller en del av arbeidstakerne var omfattet av før SE-selskapet ble opprettet skal videreføres i SE-selskapet. Unntak fra dette kan gjøres dersom et særlig krav til flertall er oppfylt. Dersom SE-selskapet stiftes ved omdanning skal arbeidstakernes rett til informasjon, drøfting og representasjon videreføres uavkortet..."

Prinsippet innebærer også at direktivet ikke selv regulerer situasjonen når forholdene endrer seg etter at SE-selskapet er opprettet. Det er nivået for representasjonen ved opprettelsen som skal opprettholdes. Dersom SE-selskapet senere erverver nye selskaper med høyere (eller lavere) nivå for representasjon gjelder ikke et tilsvarende krav til justering av nivået for representasjonen i SE-selskapet..."

Prinsippet er spesielt knyttet opp mot retten til representasjon i styrende organer. Ved inngåelsen av avtalen om medbestemmelse innebærer dette for eksempel at det ikke kreves et særlig flertall i det særlige forhandlingsutvalget for vedtak om reduksjon av rettighetene til informasjon og drøfting tilsvarende det som gjelder for representasjon. På den annen side gjelder direktivet om informasjon og konsultasjon også for SE-selskaper, og vil sammen med standardbestemmelsene i vedlegget danne en minstestandard for informasjon og drøfting... Det er også viktig å merke seg at direktivet om europeiske samarbeidsutvalg (EWC) ikke kommer til anvendelse for SE-selskaper med mindre dette uttrykkelig avtales. En ren videreføring av arbeidstakernes rett til informasjon og drøfting etter 'før-etter' prinsippet vil ikke være tilstrekkelig for å ivareta arbeidstakernes interesser. Ordningene for informasjon og drøfting må tilpasses slik at arbeidstakerne oppnår den samme graden av medbestemmelse på tvers av landegrensene..."

Om Arbeidsrettens kompetanse til å behandle tvister om arbeidstakernes innflytelse i SE-selskaper, uttalte Arbeids- og administrasjonsdepartementet følgende i høringsbrevet:

"I likhet med det som gjelder etter... EWC-direktivet skal det etter SE-direktivet inngås en avtale om arbeidstakernes medbestemmelse. I forbindelse med valg av tvisteløsningorgan(er), og forholdet mellom

ulike tvisteløsningsorganer, er det av betydning om avtalene som inngås er å betrakte som tariffavtaler. Dersom avtalene som inngås er tariffavtaler, vil Arbeidsretten i utgangspunktet ha kompetanse til å behandle tvister vedrørende avtalens gyldighet, forståelsen av avtalens innhold osv.

Departementet tar ikke endelig stilling til om avtalene som inngås er å anse som tariffavtaler. Ved innføring av lov av 23. august 1996 nr. 63 om allmenngjøring av bestemmelser i tariffavtale om europeiske samarbeidsutvalg mv. ble det samtidig innført en bestemmelse i Arbeidstvistloven om begrensning av Arbeidsrettens kompetanse til å behandle saker om EWC. I likhet med dette og i tråd med det som er nevnt over om usikkerheten med hensyn til om avtalen som inngås er tariffavtale, foreslår departementet at det innføres en tilsvarende endring i Arbeidstvistloven om begrensning av Arbeidsrettens kompetanse til å behandle saker i tilknytning til regelverket om SE-selskaper..."

I høringsnotatet foreslo Justisdepartementet en hjemmel i SE-loven til å fastsette en forskrift til gjennomføring av SE-direktivet. Justisdepartementet foreslo videre å endre arbeidstvistloven § 7 for å avgrense rettens kompetanse i forhold til tariffavtaler med SE-selskaper. Dette ble begrunnet slik i høringsnotatet:

"Med denne bestemmelsen avgrenses Arbeidsrettens kompetanse mot tvister om arbeidstakernes rettigheter i SE-selskaper. Det ville ellers være tvilsomt om slike avtaler falt innenfor legaldefinisjonen av tariffavtaler. Bestemmelsen er i tråd med det som gjelder for det tilsvarende regelverket om europeiske samarbeidsutvalg..."

At arbeidstakernes innflytelse er regulert av SE-direktivet og ikke av nasjonal lovgivning, følger direkte av forordningen. Departementet har likevel tatt inn en presisering i lovforslaget, siden dette er viktige bestemmelser som det ikke bør være usikkerhet om.

De reglene om arbeidstakernes innflytelse som følger av forskriften, skal gjelde for alle SE-selskaper. Forskriftens regler setter med andre ord også til side særskilte regler om de ansattes innflytelse i sparebankloven, forretningsbankloven og forsikringsvirksomhetsloven. Departementet legger denne løsningen til grunn som en naturlig konsekvens av at reglene følger av et eget direktiv som ikke viker for særlovgivningen.

Et eget spørsmål er hvordan løsningen blir dersom arbeidstakerne kommer fra en sparebank, forretningsbank eller forsikringselskap til et SE-selskap. Arbeidstakernes innflytelse skal da følge av direktivets "før-etter"-prinsipp som leder til at den beste ordningen for representasjon kommer til anvendelse. Dersom det nye SE-selskapet også skal følge reglene i sparebankloven, forretningsbankloven eller forsikringsvirksomhetsloven, vil arbeidstakerne fortsatt ha den rett til innflytelse som følger av disse særlovene.

1.10 Aksjekapital og valuta

SE-forordningen krever at et SE-selskap skal ha en aksjekapital på minst 120 000 euro. Forordningen krever i utgangspunktet at kapitalen skal oppgis i euro. Det samme gjelder for selskapets regnskaper.

De medlemsstatene som Den økonomiske og monetære union (ØMU) ikke gjelder for, kan imidlertid velge å la de nasjonale reglene om allmennaksjeselskaper gjelde tilsvarende for så vidt gjelder angivelse av selskapskapital for utformingen av selskapets regnskaper.

Departementet legger til grunn at kravet til regnskapsvaluta i regnskapsloven vil gjelde også for norske SE-selskaper, og at det således ikke er behov for å regulere dette i SE-loven. Lovforslaget inneholder nå bare en adgang for et SE-selskap til å fastsette sin aksjekapital i norske kroner.

Når det gjelder kursforholdet mellom euro og norske kroner, følger det av forordningen at "(i) slike tilfeller skal omregningskursen mellom nasjonal valuta og euro være kursen på den siste dagen i måneden som går forut for stiftelsen av SE-selskapet".

1.11 Økonomiske og administrative konsekvenser

I høringsnotatet ble det redegjort slik for de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget:

"...I det alt vesentligste kommer fremdeles nasjonale regler til anvendelse. Forskjellen viser seg først og fremst når selskapet eventuelt ønsker å flytte forretningskontoret til en annen medlemsstat... For selskapet antas dette å medføre både administrative og økonomiske besparelser fremfor å gå veien om oppløsning og avvikling i Norge og nyetablering i en medlemsstat.

For Foretaksregisteret innebærer den nye selskapsformen at det må utvikles nye rutiner for registrering av SE-selskaper. Utover dette er det ikke grunn til å tro at arbeidsmengden vil øke merkbart.

Siden denne selskapsformen er et alternativ til allmennaksjeselskap, er det heller ikke grunn til å anta at lovforslaget vil medføre vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser for andre offentlige organer som berøres."

Statistisk sentralbyrå uttrykker bekymring med tanke på hvilke konsekvenser globaliseringen av økonomien innebærer for statistikkbyråene. Departementet har forståelse for de synspunkter Statistisk sentralbyrå har gitt uttrykk for vedrørende innhenting av opplysninger fra SE-selskaper. Likevel synes problemene med å skaffe statistisk materiale ikke utelukkende å være knyttet til denne selskapsformen. Det er da mer naturlig at problemstillingene vurderes i en mer generell sammenheng enn i forbindelse med forslaget om SE-lov.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Helen Rui, Ola Røtvei og Knut Storberget, fra Høyre, lederen Trond Helleland, Linda Cathrine Hofstad og Ingjerd Schou, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad, fra Kristelig Folkeparti, Einar Holstad og Finn Kristian Marthinsen, og fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, viser til proposisjonen og ser denne som en oppfølging av Norges forpliktelser i forbindelse med EØS-avtalen.

Komiteen ser at Rådsforordningen inneholder to bestemmelser som åpner for innsigelser basert på "offentlige interesser". Den ene muligheten gjelder ved stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon, og den andre ved flytting av hovedkontor og selskapets adresse.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, merker seg at økonomien innenfor det økonomiske området blir stadig mer integrert. I den forbindelse er det naturlig at også større selskaper ser EØS-området mer som en enhet økonomisk sett.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti konstaterer at forordningen om europeiske selskap (SE) inngår som et sentralt virkemiddel i utviklingen av den form for indre marked som Sosialistisk Venstreparti tok prinsipielt avstand fra under behandlingen av EØS-avtalen i 1992.

Dette medlem vil påpeke at hensikten med forordningen er å gjøre det enklest mulig å flytte økonomisk virksomhet og arbeidsplasser på tvers av de nasjonale grensene i EU- og EØS-området. Samtidig får selskapene full frihet til å slå seg ned i det landet som gir dem de "gunstigste rammevilkåra". Et europeisk selskap kan flytte hovedkontoret fra ett land til et annet bare ved å varsle et register to måneder før flyttingen skal skje. Det trengs ingen godkjenning og ingen kompliserte skatteoppgjør ved avvikling i ett land og etablering i et annet. Det blir juridisk sett like enkelt å flytte økonomisk virksomhet fra Norge til Italia som fra Asker til Bærum. Men når hovedkontor flytter fra Asker til Bærum, endres ikke selskapsskatten. Den kan derimot endre seg vesentlig når hovedkontor flyttes til et annet land.

LO uttrykker i sin høringsuttalelse bekymring i forhold til

- at forordningen gjør det lett for store selskap å flytte hovedkontoret ut av landet,
- at slik utflytting kan føre til store skattetap og for Norge,

- og at viktige norske naturressurser kommer i utenlandsk eie og ut av norsk styring.

Dette medlem deler denne bekymringen.

Dette medlem vil vise til at LO i sin høringsuttalelse peker på at skattetapet ved innføringen av SE-loven kan bli betydelig. Den samlede selskapsskatten (utenom olje- og gassektoren) er på 35 mrd. kroner, med olje og gass er den på over 120 mrd. kroner. For å hindre utflytting kan Norge bli tvunget til å senke nivået på selskapsskatten. Dette vil naturligvis også gi et skattetap. LO uttrykker særlig bekymring for at selskap "som eier, forvalter og utvinner naturressurser" skal bli del av et europeisk selskap som plasserer hovedkontoret utenlands slik at norske myndigheter mister både styring og inntekter hvis det skjer. Samme bekymring har LO for "selskaper som driver produksjon innen områder som i dag er regulert av eierbegrensninger og konsesjoner". Begge deler vil, ifølge LO, svekke "råderetten og nasjonal påvirkningsmulighet over naturressurser som fisk, olje, vann og skog". LO legger i høringsuttalelsen til grunn at "norsk næringsliv er avhengig av at en del større selskaper har norsk forankring og hovedkontor i Norge". Det er nettopp en slik forankring som trues av regelverket for europeisk selskap.

For at et selskap skal kunne omdannes til et europeisk selskap, er kravet at det har virksomhet i minst to land og en aksjekapital på over 120 000 euro. Selskap innen bank og finans trenger godkjenning av regjeringen for å registrere seg som europeisk selskap. Det trenger ikke andre selskaper, og på Oslo Børs er det i dag nærmere 150 slike selskaper med en aksjekapital på over 120 000 euro. Alle disse selskapene kan uten videre registrere seg som europeisk selskap dersom de har et datterselskap - eller etablerer et datterselskap - i et annet EU- eller EØS-land.

Selskap som ikke er børsnotert, kan fusjonere med selskap i utlandet og bli del av et europeisk selskap. Da må det norske selskapet avvikle styret sitt. Det kan føre til at norske selskap i stadig større grad blir filialer uten egne styringsorganer.

Dette medlem mener at dette innebærer en vesentlig og beklagelig endring i styrkeforholdet mellom eiere og ansatte i arbeidslivet. Dette er ekstra betenkelig i en situasjon der ansatte i bedrifter i ulike europeiske land spilles ut mot hverandre med krav om å avstå fra lønnskrav og godta lengre arbeidstid for å unngå at virksomheten flyttes til andre land. Denne endringen i styrkeforhold og forhandlingsposisjon forsterkes av det direktiv om medbestemmelse som er knyttet til forordningen.

På denne bakgrunn vil dette medlem foreslå at Stortinget benytter seg av den reservasjonsretten i EØS-avtalen som gjør det mulig å avvise at forord-

ningen om SE-selskap og det tilknyttede direktiv om ordninger for medinnflytelse inngår i EØS-avtalen.

Stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ser at det vil være uhensiktsmessig å innta innsigelsesadgang ved stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon. En slik innsigelsesadgang, som vil kreve at det er enstemmighet i styret eller bedriftsforsamlingen, vil virke mot sin hensikt. En vil i slike situasjoner kunne komme til å se mange uheldige bruk av stemmeretten og forsøk på omgåelse av regelverket. På denne bakgrunn støtter flertallet at innsigelsesadgang i forbindelse med stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon ikke tas inn i loven.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det ved flere tilfeller av fusjonering eller ved flytting av hovedsete kan være flere særskilte hensyn som aktualiserer inngripen fra myndighetene. Hensyn til for eksempel et lands sikkerhet, finanssystem, kraftforsyning eller forvaltning av naturressurser kan tilsi at staten bør ha adgang til å hindre flytting av hovedsete og fusjon for et europeisk selskap. Disse medlemmer mener staten bør ha adgang til å komme med innsigelser mot flytting av hovedsete og fusjonering, og at det gis en slik åpning i loven.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I SE-loven skal § 5 første ledd annet og tredje punktum lyde:

Vedtaket om stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon må godkjennes av Kongen. Slik godkjenning kan bare nektes hvis dette er nødvendig av hensyn til offentlige interesser, jf. SE-forordningen artikkel 19."

Flytting av hovedkontor og selskapets adresse

Komiteen mener at når det gjelder muligheten for å flytte bedrifter ut av Norge, vil dette kunne ha store konsekvenser i gitte situasjoner. På denne bakgrunn kan det således være behov for en innsigelsesadgang.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil påpeke at det er klargjort at det skal mye til for å nekte et europeisk selskap å flytte hovedkontoradresse, men der en er bekymret for markedets funksjon, bør muligheten være til stede. Flertallet merker seg at en fra regjeringsnivå i Danmark har

hevdet at henvisning til generelle nasjonale og økonomiske interesser ikke vil kunne bli anerkjent som tungtveiende grunner. Flertallet vil ikke se bort ifra muligheten av at også andre særskilte grunner etter en konkret vurdering kan tilfredsstillende kravet til anerkjente samfunnshensyn.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I SE-loven skal § 7 annet ledd annet punktum lyde:

Kongen kan nedlegge forbud mot at et europeisk selskap flytter dersom det strider mot offentlige interesser, jf. SE-forordningen artikkel 8 nr. 14.

Proposisjonens § 7 annet ledd annet punktum blir § 7 annet ledd tredje punktum."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader ovenfor i tilknytning til stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I SE-loven skal § 7 annet ledd annet og tredje punktum lyde:

Vedtaket om flytting av europeisk selskap må godkjennes av Kongen. Slik godkjenning kan bare nektes hvis dette er nødvendig av hensyn til offentlige interesser, jf. SE-forordningen artikkel 8 nr. 14."

Disse medlemmer ønsker å presisere at som følge av forslaget vil lovforslagets nåværende § 7 annet ledd annet punktum utgå.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til at forordningen gir norske myndigheter adgang til å ta i bruk en "innsigelse" som kan hindre at hovedkontor flyttes ut av Norge hvis det trengs for å sikre "allmenne hensyn". Hvis innsigelsen tas i bruk, kan regjeringen innen en frist på to måneder nekte utflytting av hovedkontoret. I LOs høringsuttalelse kritiseres Regjeringen for at den har valgt en svært snever tolkning av hva "allmenne hensyn" skal omfatte, slik at adgangen til innsigelse begrenses til der hvor "sektorlovgivningen inneholder en slik ordning i dag". Dette er en sektorlovgivning som ble til i en situasjon der selskap ikke kunne flytte hovedkontor så enkelt som europeiske selskap vil kunne gjøre. Dette fører til at innsigelsen i praksis bare kan tas i bruk overfor banker og andre finansforetak. Dette medlem er enig med LO i at innsigelse også må kunne omfatte bransjer som i dag er regulert gjennom konsesjoner eller andre regler om eierskap, for eksempel petroleumsvirksomheten

og oppdrettsnæringa. Når det gjelder kraftbransjen, er det uheldig å binde opp handlefriheten på dette området før spørsmålet om hjemfallsretten er avklart av Stortinget.

Dette medlem viser til at rådsdirektiv om medbestemmelse i europeisk selskap gjennomføres i norsk rett ved forskrift i forbindelse med Ot.prp. nr. 17 (2004-2005), jf. forslaget § 3. Dette medlem vil peke på at flere høringsinstanser, blant annet LO og Finansforbundet, har trukket frem at den foreliggende forskriften er svært komplisert, og at det derfor er behov for utarbeidelse av en veiledning til forskriften. All den tid det i forslaget § 3 er fastslått at reglene i denne forskriften skal gjelde i stedet for tilsvarende regler i andre lover, bør det være på sin plass at den gjøres lettere tilgjengelig for brukerne på en slik måte. På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en veiledning til forskriften hjemlet i SE-lovens § 3."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

I SE-loven skal følgende bestemmelse lyde:

§ 5 første ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Vedtak om stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon må godkjennes av Kongen. Slik godkjennelse kan bare nektes hvis dette er nødvendig av hensyn til offentlige interesser, jf. SE-forordningen artikkel 19.

§ 7 annet ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Vedtak om flytting av europeisk selskap må godkjennes av Kongen. Slik godkjennelse kan bare nektes hvis dette er nødvendig av hensyn til offentlige interesser, jf. SE-forordningen artikkel 8 nr. 14.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en veiledning til forskriften hjemlet i SE-loven § 3.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven)

§ 1 SE-forordningen

EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 av 8. oktober 2001 om vedtektene for det europeiske selskap (SE)) (SE-forordningen) gjelder som lov med den tilpasning som følger av vedlegg XXII protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2 Forholdet til annen norsk lovgivning

For et europeisk selskap med forretningskontor i Norge gjelder reglene i allmennaksjeloven tilsvarende så langt de passer, og såfremt ikke noe annet følger av SE-forordningen, vedtekter gitt i medhold av SE-forordningen eller loven her. På samme måte gjelder øvrige regler gitt i eller i medhold av lov som gjelder for allmennaksjeselskaper generelt, eller som gjelder for den virksomheten selskapet driver. Et krav i lovgivningen om organisering som allmennaksjeselskap er ikke til hinder for organisering som europeisk selskap.

Ved tvil om forholdet mellom SE-forordningen, loven her og annen lovgivning kan Kongen gi forskrift som avklarer dette. Kongen kan også gi forskrift om ledelsesorganene i europeiske selskaper som driver virksomhet etter sparebankloven, forretningsbankloven, forsikringsvirksomhetsloven og finansieringsvirksomhetsloven, og kan i en slik forskrift gjøre unntak fra bestemmelser i disse lovene i den utstrekning dette innebærer nødvendige tilpasninger til SE-forordningen og direktivet om arbeidstakernes innflytelse nevnt i forordningen artikkel 1 nr. 4.

§ 3 Arbeidstakernes innflytelse

Kongen gir i forskrift nærmere regler om arbeidstakernes innflytelse i et europeisk selskap, jf. SE-forordningen artikkel 1 nr. 4, herunder om avgjørelse av tvister. Reglene i forskriften gjelder i stedet for tilsvarende regler i allmennaksjeloven eller annen lovgivning om arbeidstakernes rett til representasjon i styrende organer.

§ 4 Selskaper utenfor EØS som kan delta i stiftelsen av et europeisk selskap

Et selskap som ikke har sitt hovedkontor i en EØS-stat, kan delta i stiftelsen av et europeisk selskap etter de regler som følger av SE-forordningen artikkel 2 nr. 5.

§ 5 Stiftelse ved fusjon

Ved stiftelse av et europeisk selskap ved fusjon etter SE-forordningen artikkel 2 nr. 1, jf. artikkel 17 til 31, gjelder regler om stiftelse av et norsk allmennaksjeselskap ved fusjon, tilsvarende så langt de passer, jf. SE-forordningen artikkel 18.

Foretaksregisteret er kompetent myndighet til å utstede attesten som nevnt i SE-forordningen artikkel 25 nr. 2, og til å kontrollere lovligheten av fusjonen etter SE-forordningen artikkel 26.

§ 6 Stiftelse ved omdanning

Ved omdanning av et allmennaksjeselskap til et europeisk selskap etter SE-forordningen artikkel 2 nr. 4, jf. artikkel 37, gjelder reglene i allmennaksjelovens kapittel 15 tilsvarende så langt de passer.

§ 7 Flytting av et europeisk selskap

Når flytting er besluttet etter SE-forordningen artikkel 8, skal et europeisk selskap ved sitt foretaksnavn på brev, kunngjøringer og andre dokumenter tilføye ordene «under flytting».

Ved flytting av et europeisk selskap gjelder reglene i allmennaksjeloven §§ 13-14 til 13-17 om gjennomføring av fusjon tilsvarende så langt de passer. Kongen kan nedlegge forbud mot at europeisk selskap flytter dersom det strider mot offentlige interesser, jf. SE-forordningen artikkel 8 nr. 14. For selskaper som driver virksomhet som faller inn under de lover som er nevnt i bokstav a til f, gjelder i tillegg krav om godkjennelse eller tillatelse etter følgende bestemmelser:

- a) lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 47,
- b) lov 24. mai 1961 nr. 2 om forettingsbanker § 31,
- c) lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 3-6 første ledd,
- d) lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner §§ 2a-14 og 3-6,
- e) lov 17. november 2000 nr. 80 om børsvirksomhet m.m. § 2-4,
- f) lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak § 7-1.

Foretaksregisteret er kompetent myndighet til å utstede attesten som nevnt i SE-forordningen artikkel 8 nr. 8.

§ 8 Manglende oppfyllelse av krav til forettingskontorets og hovedkontorets plassering

Når et europeisk selskap ikke lenger oppfyller kravene i SE-forordningen artikkel 7, gjelder reglene i allmennaksjeloven §§ 16-15 til 16-18 om oppløsning og avvikling etter kjennelse fra tingretten tilsvarende så langt de passer.

Et kjæremål over kjennelse om oppløsning når et europeisk selskap ikke lenger oppfyller kravene i SE-forordningen artikkel 7, har oppsettende virkning.

Foretaksregisteret skal foreta slike underretninger som er nevnt i SE-forordningen artikkel 64 nr. 4.

§ 9 Organiseringen av et europeisk selskap etter to-nivåsystemet

For et europeisk selskap som er organisert etter to-nivåsystemet etter SE-forordningen artikkel 39 til 42, gjelder reglene i allmennaksjeloven kapittel 6 og andre regler i allmennaksjeloven om selskapets ledelse så langt de passer, og såfremt noe annet ikke følger av SE-forordningen. For ledelsesorganet gjelder allmennaksjelovens regler om styret tilsvarende så langt de passer, og for kontrollorganet gjelder allmennaksjelovens regler om bedriftsforsamlingen tilsvarende så langt de passer. Selskapet skal ha en daglig leder. For den daglige lederen gjelder allmennaksjelovens regler om daglig leder tilsvarende så langt de passer.

Kontrollorganet skal ha minst fem medlemmer. Medlemmene velges av generalforsamlingen etter SE-forordningen artikkel 40 nr. 2, hvis ikke noe annet følger av forskrift etter § 3 i loven her.

Hvert av medlemmene av kontrollorganet kan kreve opplysninger om selskapets drift etter regelen i allmennaksjeloven § 6-37 annet ledd annet punktum. Et medlem av kontrollorganet som ivaretar vervet til et medlem av ledelsesorganet etter SE-forordningen artikkel 39 nr. 3, kan gjøre dette for en tidsperiode som ikke må være lenger enn to måneder.

Ledelsesorganet skal ha minst tre medlemmer.

§ 10 Organiseringen av et europeisk selskap etter ett-nivåsystemet

For et europeisk selskap som er organisert etter ett-nivåsystemet etter SE-forordningen artikkel 43 til 45, gjelder reglene i allmennaksjeloven kapittel 6 og andre regler i allmennaksjeloven om selskapets ledelse så langt de passer, og såfremt noe annet ikke følger av SE-forordningen. For administrasjonsorganet gjelder allmennaksjelovens regler om styret tilsvarende så langt de passer.

Selskapet skal ha en daglig leder. For den daglige lederen gjelder allmennaksjelovens regler om daglig leder tilsvarende så langt de passer.

Administrasjonsorganet skal ha minst tre medlemmer. Medlemmene velges av generalforsamlingen.

gen etter SE-forordningen artikkel 43 nr. 3, hvis ikke noe annet følger av forskrift etter § 3 i loven her.

§ 11 Innkalling til generalforsamling

Tingretten er kompetent myndighet til å innkalle generalforsamlingen etter SE-forordningen artikkel 54 nr. 2 og artikkel 55 nr. 3.

Aksjeeiere som representerer minst en tjuedel av aksjekapitalen, kan kreve at det innkalles til ekstraordinær generalforsamling etter reglene i allmennaksjeloven § 5-7 annet ledd.

For aksjeeiernes rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen gjelder allmennaksjeloven § 5-11.

§ 12 Valuta

Et europeisk selskap kan fastsette sin aksjekapital i norske kroner.

§ 13 Ikraftsetting

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 14 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister skal § 7 nr. 2 annet ledd nytt tredje punktum lyde:

Tvister som knytter seg til tariffavtaler inngått etter bestemmelser gitt i eller i medhold av SE-loven § 3 om arbeidstakernes innflytelse i et europeisk selskap, behandles etter bestemmelser gitt i eller i medhold av SE-loven.

2. I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 47 første ledd første punktum skal lyde:

Vedtak om at en sparebank skal avvikle sin virksomhet, eller at den skal sluttes sammen med eller overdras til en annen bank *eller flyttes*, skal gjøres etter de regler som er fastsatt i § 5.

§ 47 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Før vedtak som nevnt i første ledd kan godkjennes, skal banken godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av bankens innskytere:

1. *Banken skal gi innskyterne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for innskytternes rettigheter og sikkerhet.*
2. *Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for innskytternes rettigheter eller for sikkerheten for innskytternes krav, har innskyterne rett til å si opp kontoen uten kostnader. Banken skal*

gi innskyterne skriftlig varsel om denne retten, samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.

Vedtak som nevnt i første ledd skal meldes til Foretaksregisteret og kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og to ganger i de aviser som er vanlig lest i distriktet.

Nåværende annet til femte ledd blir nye fjerde til sjuende ledd.

§ 48 annet ledd skal lyde:

Når godkjenning av en sparebanks vedtekter er tatt tilbake, skal bankens virksomhet avvikles som fastsatt i § 47 femte ledd.

3. I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 31 lyde:

Vedtak om at en forretningsbank skal avvikle virksomheten, sluttes sammen med eller overdras til en annen bank eller om å erverve en annen bank *eller flyttes*, må godkjennes av Kongen. Før et slikt vedtak blir godkjent, skal fylkestinget - i Oslo kommunestyret - i det fylket banken har sitt hovedkontor, ha hatt anledning til å uttale seg.

Før slikt vedtak kan godkjennes, skal banken godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av bankens innskytere:

1. *Banken skal gi innskyterne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for innskytternes rettigheter og sikkerhet.*
2. *Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for innskytternes rettigheter eller for sikkerheten for innskytternes krav, har innskyterne rett til å si opp kontoen uten kostnader. Banken skal gi innskyterne skriftlig varsel om denne retten, samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.*

4. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak gjøres følgende endringer:

§ 2-1 første ledd nytt nr. 2 skal lyde:

2. Allmennaksjeselskaper og europeiske selskaper

Ny § 3-1b skal lyde:

§ 3-1b. (europeiske selskaper)

For et europeisk selskap skal registeret i tillegg til opplysninger som nevnt i § 3-1a, inneholde opplysninger som er registreringspliktige etter rådsforordning (EF) nr. 2157/2001. Registeret skal også inneholde opplysning om hvor selskapet har sitt hovedkontor.

§ 6-2 nytt annet ledd skal lyde:

Registerfører skal i tillegg påse at opplysninger om et europeisk selskap som skal offentliggjøres i De Europeiske Fellesskaps Tidendes EØS-avdeling etter rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 artikkel 14, oversendes Kontoret for europeiske fellesskaps offisielle publikasjoner innen en måned etter offentliggjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

Nåværende annet til femte ledd blir nye tredje til sjettede ledd.

5. I lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv. § 2-2 skal nytt sjettede ledd lyde:

Foretaksnavn for europeisk selskap skal inneholde ordene europeisk selskap eller forkortelsen SE.

Nåværende sjettede til tolvte ledd blir nye sjuende til trettende ledd.

6. I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 3-6 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

§ 10-1 annet ledd første punktum gjelder tilsvarende.

§ 10-1 første ledd første punktum skal lyde:

Vedtak om avvikling, oppløsning eller flytting av forsikringsselskap må godkjennes av Kongen.

§ 10-1 annet ledd skal lyde:

Før vedtak som nevnt i første ledd kan godkjennes, skal selskapet godtgjøre at følgende er gjennomført til beskyttelse av forsikringstakerne og de sikrede:

- 1. Selskapet skal gi forsikringstakerne skriftlig informasjon om vedtaket og om hva vedtaket innebærer for forsikringstakerne og de sikredes rettigheter og sikkerhet.*
- 2. Dersom vedtaket innebærer endringer av betydning for forsikringstakerne eller de sikredes rettigheter eller for sikkerheten for deres krav, har forsikringstakerne rett til å si opp forsikringsavtalen uten kostnader. Selskapet skal gi forsikringstakerne skriftlig varsel om denne retten, samt fastsette en rimelig frist for når oppsigelsen må være foretatt.*

Etter at vedtak om avvikling eller oppløsning er godkjent, må tegning av nye og fornyelse av eldre forsikringer ikke finne sted.

Oslo, i justiskomiteen, den 17. februar 2005

Trond Helleland

leder

André Kvakkestad

ordfører